Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 11 lutego 1933 r. 806.

Treść numeru:

-----oOo-----

IV. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.

Komentarze prasy niemieckiej w sprawie nominacji wojewody Beczkowicza na stanowisko posła polskiego w Rydze. "Rytas"/Nr.32. 8.II.33./: "Prasa Królewiecka komentując nominację b. wojewody wileńskiego Beczkowicza na stanowisko posła polskiego w Rydze zaznacza, iż miarodajne czynniki polityczne w Polsce przypisują tej nominacji duże znaczenie polityczne. Ryga jest ośrodkiem w którym spotykają się wpływy polskie i litewskie, zaś Beczkowicz jest znany jako wielki zwolennik zbliżenia polsko-litewskiego. Na stanowisku wojewody wileńskiego potrafił on z tamtejszemi sferami litewskiemi nawiązać bliższy kontakt oraz zdołał złagodzić "cichą wojnę", toczącą się na pograniczu polsko-litewskiem. Krążą pogłoski, iż marszałek Piłsudski w czasie swego pobytu w Wilnie /na Boże Narodzenie/ prowadził pertraktacje z politykami przybyłymi z Litwy. Organizatorem tych pertraktacyj był podobno wojewoda Beczkowicz, to też nominacja Beczkowicza na stanowisko posła w Rydze uważana jest jako przejaw panującego rzekomo w sferach polskich dążenia do zbliżenia z Litwą, wynikającego prawdopodobnie z obawy przed rewizją granic zachodnich. Powyższą wiadomość podaje Łotewska Agencja Telegraficzna. Podajemy ją jako wiadomość bardzo charakterystyczną, lecz za jej prawdziwość nie przyjmujemy żadnej odpowiedzialności."

Wywiad litewskiego ministra w Pradze p. Auksztolisa, na temat stosunków litewsko-czeskich. "Rytas" /Nr.33. 9.II.33./: Pisma czeskie "Narodni Politika", "Narodni Stret", "Widensky Denik" i inne zamieszczają wywiad z litewskim ministrem w Pradze p.Auksztolisem. W ciągu niemal 6-ciu lat, oświadczył p.Auksztolis akredytowany przy rządzie czeskim poseł litewski nie przebywał stale w Pradze. Dr.Zaunius będąc posłem litewskim w Pradze, w r.1927 został powołany do Kowna na wysokie stanowisko, a w r.1929 objął ministerstwo spraw zagranicznych, a więc w ciągu ostatnich 3 lat posłem litewskim w Czechach był litewski minister spraw zagranicznych. W r.1931 obserwuje się specjalne zainteresowanie się Litwy Czechami, a to z tego względu, iż Czechosłowacja zajęła w imporcie litewskim drugie miejsce. Obecne ekonomiczne stosunki litewsko-czeskie ułożyły się w ten sposób, iż eksport czeski do Litwy znacznie przewyższa eksport litewski do Czech. W r.1931 eksport czeski do Litwy wyniósł 71 milj.koron czeskich. Ponieważ w litewsko-czeskich stosunkach politycznych nie zachodzą i prawdopodobnie nie zajdą żadne tarcia, przeto litewsko-czeskie stosunki gospodarcze również winny się ułożyć normalnie.

Poszukiwania rynków zagranicznych. "Rytas" /Nr.33. 9.II.33./: Według informacyj prasy niemieckiej, Anglja zamierza jeszcze bardziej zmniejszyć kontyngent importu bekonów litewskich, w związku z czem Litwa intensywnie poszukuje dla swych towarów rynków zbytu. Litwa podjęła starania w kierunku nawiązania bliższych stosunków gospodarczych z Czechosłowacją, Szwajcarją i państwami bałtyckiemi. Natychmiast po przybyciu do Litwy nowego posła niemieckiego Dr.Cechlin, zostaną wznowione litewsko-niemieckie rokowania handlowe, jednak zwycięstwo hitlerowców w Niemczech zapowiada większą agresywność Niemiec w stosunkach gospodarczych z Litwą.

Wizyta sowieckiego przedstawiciela wojskowego w Kłajpedzie. "Liet.Aidas" /Nr.32. 8.II.33./: Dnia 6.II.33 r. przybył do Kłajpedy sowiecki przedstawiciel wojskowy w Litwie, oficer sztabu generalnego Siemionow. Siemionow zatrzymał się w konsulacie sowieckim i tegoż dnia złożył wizytę dowódcy garnizonu pułk.Gienisowi i komendantowi Kraju Kłajpedzkiego pułk.Lormonasowi. Dnia 7 b.m. Siemionow złożył wizytę gubernatorowi Gylisowi i powrócił do Kowna.

Zmiana na stanowisku czechosłowackiego chargé d'affaires. "Elta" z dn.8.II.33 r. donosi, iż czechosłowacki chargé d'affaires w Litwie Milosław Niederlee został odwołany do kraju i miejsce jego zajmie dotychczasowy radca poselstwa czechosłowackiego w Waszyngtonie Dr.Jan Skalicky. Dr.Niederlee pełnił w Litwie swe funkcje od r.1928.

Rewizyta profesorów łotewskich. "Liet.Zinios" /Nr.32. 8.II.33./: Dnia 15.II. przybędzie z Rygi do Kowna dziesięciu profesorów uniwersytetu ryskiego /wydziału lekarskiego/, którzy wygłoszą szereg odczytów. Ponieważ przed kilku laty profesorowie wydziału lekarskiego uniwersytetu kowieńskiego złożyli wizytę w Rydze, obecny przyjazd profesorów łotewskich, należy uważać jako rewizytę.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

Premjer Tubialis o konieczności uzgodnienia interesów ugrupowań społecznych z ogólną sytuacją państwa. "Liet.Aidas" /Nr.33. [illegible]./. Dnia 8 lutego w Kownie odbyło się pierwsze posiedzenie nowoobranej Izby Handlowo-Przemysłowej. W posiedzeniu wzięło udział 21 członków. Na stanowisko prezesa Izby w drodze głosowania tajnego ponownie obrano Jana Dobkiewicziusa, który na tem stanowisku pozostaje od r.1925. W skład prezydjum Izby weszli: pp: Andrius Wosylius, i Leonas Ożynskis -wiceprezesi, I.Finkelstein sekretarz i K.Petrykas skarbnik. Na zebranie przybył także Prezes Rady Ministrów i Minister Skarbu p.J.Tubelis, który w przemówieniu swem wskazał na najważniejsze zadania Izby. Chociaż Izba nie posiada jeszcze szczegółowo opracowanych podstaw prawnych dla swej działalności jednak i przy obecnych warunkach praca jest możliwą. Pomyślność pracy będzie zależała od umiejętnej organizacji oraz uzgodnienia interesów poszczególnych grup z interesami i ogólną sytuacją państwa. Jest to zdaniem p.Tubelisa najważniejsze zadanie chwili obecnej. Litwa winna dostosować swą produkcję do potrzeb rynku krajowego oraz należycie wykorzystać to wszystko co kraj posiada.

Sprawa "bojowników o wolność Litwy" "Liet.Zinios" /Nr.32 8.II.33./: Dnia 7.II.br. sędzia pokoju I rewiru przy drzwiach zamkniętych, rozpatrzył sprawę uczestników nielegalnej organizacji "bojowników o wolność Litwy". Centrala tej organizacji istniała w Kownie, zaś oddziały w szeregu miast i na prowincji. Na czele organizacji stali wybitni działacze chrześć.-demokracji, b.min. skarbu Dr. Karvelis, księża Katele, Rankele, Daukantas oraz studenci ateitinincy. Organizację wykryto w kwietniu 1932 r. Sprawa szła w odwłokę, gdyż nie można było zadecydować, jaki sąd ma ją rozpatrzeć. Ostatecznie prokurator kowieńskiego sądu okręgowego uznał, że należy ona do kompetencji sądu pokoju. Na ławie oskarżonych zasiadło 17 osób w tem b.minister Karvelis i trzej księża. Po zbadaniu jednak świadków i urzędników policji kryminalnej, sędzia pokoju zadecydował, że sprawa podlega kompetencji sądu wojskowego.

Sprawa ekscesów antypolskich. "Id.Stimme" /8.II.33./ donosi, iż dochodzenie w sprawie ekscesów antypolskich, jakie się odbyły w maju 1930 r. dobiega końca. Do odpowiedzialności sądowej pociągnięto 70 osób. Przeciwko części oskarżonych, jako nieletnim, sprawa została umorzona. Inspiratorów zajścia oddano do dyspozycji Sądu Okręgowego, resztę zaś oskarżonych będzie sądził Sąd pokoju.

Działalność Voldemarasa. "Rytas" /Nr.33.9.II.33./: Przebywający obecnie w Paryżu prof.Voldemaras zamierza wkrótce wydać książkę w języku francuskim p.t. "Problematy odbudowy Litwy". Voldemaras zamierza udać się do Ameryki i wygłosić tam cały szereg odczytów na temat Litwy.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

"Lietuvos Balsas" o polonizacji Litwy.
"Lietuvos Balsas" Nr.3. z 4.II.33 r. Artykuł p.t. "Fala polonizacji w Litwie" pióra Gladisa. Streszczenie:

Należy poważnie zająć się opracowaniem planu, któryby położył kres apetytom polskim i powstrzymał falę wzmagającej się polonizacji Litwy. Wiadomem jest, iż polonizacja prowadzona jest obecnie w Litwie bardziej intensywnie niż w pierwszych latach niepodległości. Początkowo Polacy zamierzali okupować Litwę przy pomocy siły zbrojnej, gdy jednak wojska litewskie na polach Szyrwind i Gedroić, że umieją bronić świętej ziemi swych ojców, orzeł biały, któremu nie udało się rozszarpać młodego państwa, postanowił dopiąć swego celu, przy pomocy walki kulturalnej. Polonizacja odbywa się obecnie w Litwie czterema sposobami: 1/ przy pomocy spolonizowanego ziemiaństwa, 2/ polonizujących urzędników, pracujących w litewskich instytucjach państwowych, 3/ przez kościół i 4/ przez szkoły polskie. Swojego czasu ziemianie polscy w Litwie usiłowali inkorporować Litwę do Polski. Wszyscy pamiętają, jak prowadzili oni na Litwę legjony polskie oraz mordowali ochotników i strzelców litewskich. Gdy szwadron 3-ej dywizji jazdy polskiej wkroczył na terytorjum litewskie, ziemianie stanęli na jego czele i powiedli go wgłąb Litwy, by dokonać tam szeregu podłości. Ziemianie ci do dziś dnia ani odrobinę się nie zlitewszczyli i jak powiada Maironis "ojczyzna im pachnie, a nie nasza tebyne". Do dziś dnia w domach ich rozbrzmiewają polskie pieśni, panują polskie tradycje i szanowane są zaśniedziałe w państwie herby. Dotąd cieszą się oni w czasie uroczystości swemi ulubionemi mazurami i innemi przeżytemi tańcami polskiemi. Największem jednak ich marzeniem jest odzyskanie utraconych majątków i stworzenie większych gniazd polonizacyjnych w Litwie, by móc czemprędzej zaprosić legjony i oświecić nasz kraj pożarami chat ochotników. To też popierają oni wszelkiemi siłami szkoły, księgarnie i inne kulturalne instytucje polskie by wzmocnić i spopularyzować ducha polskiego. Dzieci swe ziemianie kształcą naturalnie i wychowują w polskiej kulturze. Cel ich jest wyraźny: po dostatecznem rozszerzeniu ruchu polonizacyjnego, wzniecenie na terenie całej Litwy ruchu polskiego, któryby położył kres państwu "chłopów". Polonizujący urzędnicy litewskich instytucyj państwowych część swych poborów przeznaczają na utrzymanie szkół polskich. Opracowują oni także plany zburzenia państwa litewskiego na wypadek powstania. Wszak nawet "Lietuvos Aidas" uznaje, iż w Litwie dużo jest obcokrajowców, którzy poza drzwiami gabinetu służbowego nie używają języka litewskiego. Już dawno moglibyśmy znaleźć sposoby pozbycia się tych ludzi, lecz niestety piosenka ta nigdy nie może być doprowadzona do końca.

Żyjemy w Litwie i gdyby nie przywileje nadane obcokrajowcom nabożeństwa w kościołach musiałyby się odbywać w języku litewskim. Posiadamy jednak jeszcze dużą ilość kościołów, w których księża są apostołami, pracującymi na korzyść Polski. Odprawiają oni nabożeństwa w języku polskim, mówią po polsku w plebanjach i nie czują obowiązku stania się nareszcie Litwinami. Musi jednak przyjść kiedyś temu wszystkiemu koniec. Najważniejszą jednak rolę w akcji polonizacyjnej odgrywają szkoły, założone przy pomocy Polski przez ziemian litewskich. A wszak w Kownie istnieją dwa polskie gimnazja i progimnazjum. W Poniewieżu, Wiłkomierzu i innych miejscowościach również są polskie gimnazja. Smutno jest, iż wpływy polskie w Litwie ustawicznie się szerzą i zapuszczają coraz głębiej swe korzenie. Podejmując walkę z polonizacją, przedewszystkiem musimy usunąć wszystkie żywioły polskie z urzędów państwowych, a miejsca ich obsadzić przez Litwinów, bojkotować duchowieństwo, mówiące w domu i w kościele po polsku oraz postawić im stanowcze żądania. Pozatem musimy dbać by litewski język państwowy był wszędzie szanowany i stawiany na należytym poziomie, a zwłaszcza, by przestrzegano tego w polskich gimnazjach. Nie zwlekajmy z tem ani chwili, niech każdy Litwin pielęgnuje uczucie godności własnej i odpowiednio go broni. Wypowiedzmy ostrą walkę wszystkim tym, którzy jawnie czy też skrycie zaprzeczają lub nie szanują naszej niepodległości i szydzą się i pragną nam ją wydrzeć.

37